

Först till framtiden

Bättre regelverk för ökad konkurrenskraft

Teknikföretagen

Innehåll

Förord.....	3
Bättre regelverk för ökad konkurrenskraft	4
Sammanfattning	7
EU:s inre marknad	11
Produktutveckling.....	15
Beslut tas av rätt instans	17
Digitalisering.....	21
Miljöhänsyn.....	25
Utformning av regler	29

Förord

De tekniska regelverkens utformning är avgörande för svenska teknikföretags konkurrenskraft, både inom EU och på den globala marknaden. Dåliga regler och krångliga regelverk är kostsamma för företagen och innebär förlorad tillväxt och färre jobb. Sett över en 30-årsperiod har EU:s regelverk förbättrats, men under senare år har regelverken allt svårare att balansera mål och medel.

EU har vid upprepade tillfällen betonat ambitionen att bli den mest konkurrenskraftiga regionen i världen. Olika initiativ har föreslagits för att åstadkomma detta, inklusive att minska de administrativa bördorna för företagen.

Även om processen för att besluta om regler som rör produkter i EU har förbättrats har resultatet inte blivit det önskade. Regelmiljön där företagen verkar har inte utvecklats i enlighet med de politiska visionerna och retoriken. Tvärtom, har vi under den senaste tiden kunnat se flera exempel på en utveckling i fel riktning, bort från målen som sattes genom olika initiativ.

Därför måste krafttag tas för att vända utvecklingen åt rätt håll så att reglerna bidrar till att företagets konkurrenskraft utvecklas i samklang med de globala samhällsutmaningarna. När regelverken skapar bästa förutsättningar för företagen att investera och satsa på morgondagens affärer och lösningar – först då når vi framtidens mål. Detta är ett viktigt budskap till politiker och tjänstemän som ansvarar för utformning av regelverk och dess efterlevnad både i Sverige och i EU.

Teknikföretagen representerar mer än 4 000 företag som tillsammans har mer än 300 000 anställda i Sverige. I den här texten har vi samlat ett antal övergripande mål och principer för hur regleringsarbete bör bedrivas. Problemet är inte högt ställda krav på områdena hälsa, säkerhet och miljö, utan att villkoren skiljer sig åt mellan olika marknader – både inom EU och globalt – samt att regelverket ibland är både krångligt och motstridigt.

Bättre regelverk för ökad konkurrenskraft

Målet för EU:s produktregelverk är att främja handel och säkerställa att olika skyddsintressen såsom hälsa, miljö och säkerhet tillfredsställs. Det är dessutom viktigt att EU:s regelverk utformas så att de i möjligaste mån samspelar med bestämmelser och krav som tas fram av internationella organisationer.

Genom att basera regler på internationella överenskommelser byggs handelshinder bort. Myndigheter med ansvar för internationell handel bör därför vara engagerade i utvecklingen av produktregler.

De grundläggande målen och principerna för utformning av regler är gemensamma för alla teknikföretag. Metoderna för att nå målen skiljer ändå mellan olika produkter. För ett stort antal branscher, till exempel telekom, elektriska och elektroniska apparater och maskiner, har EU sedan 30 år tillbaka tillämpat den så kallade *Nya metoden*. Den reviderades för tio år sedan till *Varupaketet*, med samma grundläggande princip för reglering av produkter.

Teknikföretagen anser att det är centralt att Varupaketet upprätthålls och tillämpas i EU på ett klart sätt. Då kan Europa fortsätta arbetet med att vara normsättande för produktreglering globalt. När nya områden regleras, till exempel cybersäkerhet, bör Varupaketets regler vara förstahandsvalet.

Teknikföretagen presenterar här ett antal ståndpunkter för hur regleringsarbete bör bedrivas för att bidra till bättre hälsa, säkerhet och miljö, men också till ökad konkurrenskraft för företagen.

TRE AV DE VIKTIGASTE GRUNDERNA FÖR VARUPAKETET ÄR ATT:

1. de väsentliga kraven, det vill säga målen beslutas av politiker och införs i direktiven, medan tekniska krav tas fram genom standardiseringen där alla parter kan delta,
2. det finns en möjlighet för tillverkarna att själva visa att produkten uppfyller alla krav som ställs på den utan inblandning av tredje part,
3. användning av harmoniserad standard ger presumtion om överensstämmelse, men tillverkaren kan även visa uppfyllnad av de väsentliga kraven utan att hänvisa till harmoniserad standard.

Teknikföretagen
TEKO

”Det måste finnas en tydlig strategi med klara principer på politisk nivå för att få till bättre regleringar.”

KLAS WÅHLBERG, VD, TEKNIKFÖRETAGEN

Sammanfattning

Teknikföretagen har sammanställt sina ståndpunkter för hur regleringsarbete strategiskt bör bedrivas för att bidra till bättre hälsa, säkerhet och miljö, men också till ökad konkurrenskraft för företagen.

Harmonisering är huvudregeln

Huvudregeln för EU:s regleringsarbete måste vara harmonisering. En produkt som har godkänts i ett EU-land ska också accepteras i övriga medlemsstater. Först då skapas förutsättningarna för en välfungerande inre marknad.

Inga nationella särkrav ska tillåtas

Medlemsländerna bör inte införa ytterligare krav som avviker från de krav som finns bland övriga EU-länder. Det är angeläget att nationella krav är så lika som möjligt inom EU. När respektive EU-land lägger till ytterligare regler för en given produkt ökar både kostnader och krångel. För produkter på den inre marknaden ska det inte finnas nationella särkrav.

Standardiseringens effektivitet bör utvecklas

Standardisering erbjuder ett effektivt verktyg för att fastställa tekniska specifikationer som möter teknologisk utveckling, innovation och grundläggande krav om till exempel hälsa och miljö. Tekniska detaljer, som hjälper företagen att följa lagkraven, ska i så stor utsträckning som möjligt preciseras i standarder.

Medlemsstaterna ska efterleva reglerna

EU:s produktlagstiftning inkluderar skyldigheter även för medlemsstaterna. För rättvis konkurrens och full tilltro till regelsystemet är det viktigt att medlemsstaterna på ett korrekt sätt genomför EU-bestämmelser och utför de uppgifter som krävs. Vid överträdelser ska det vara enkelt för företagen att hänvisa till EU-rätten utan tidskrävande och kostsamma domstolsprövningar. Här ingår även en effektiv marknads kontroll.

Regler måste främja handel

I arbetet med nya eller reviderade regler bör utöver sakansvariga myndigheter och berört näringsliv även myndigheter med ansvar för utveckling och främjande av handel (både inom EU och internationellt) vara aktivt involverade. På detta sätt kan handelshindrande element i föreslagna regler uppmärksammas och minimeras redan från början av arbetet.

Det behövs tydliga regler

Om regleringar är nödvändiga, måste de vara anpassade till sunda konkurrensvillkor och inte hindra företagens utveckling. Regelverk måste vara kostnadseffektiva, tydliga och lätta att förstå för företagen som måste följa dem, vilket ställer krav på förutsägbarhet och tydlighet. Tekniska och andra krav måste baseras på ett evidensbaserat underlag som säkerställer att nyttan överstiger kostnaden. Lagstiftningsprocessen ska präglas av öppenhet och delaktighet.

Beslut bör fattas av rätt instans

De politiska besluten och ambitionerna på områdena miljö, hälsa och säkerhet riskerar idag att leda till problem på grund av att besluten fattas av fel instanser i beslutsprocessen. Politiker bör besluta om de politiska målen, men beslut om de tekniska kraven, hur målen ska infrias, bör överlåtas till tekniska experter från tillverkare, myndigheter, användare och andra intressenter genom bland annat standardisering.

Konsekvensanalys ska alltid göras före ett regleringsbeslut

En konsekvensanalys av hög kvalitet måste alltid föregå ett beslut om reglering för att kunna bedöma möjligheterna att nå de önskade målen. Det måste ske en bedömning om de ekonomiska effekterna för företagen och samhället. Kontakt med företagen behövs för att få insikt om konsekvenser med föreslagen reglering och eventuella mindre kostsamma alternativ till det man vill uppnå. På EU-nivå genomförs idag konsekvensanalyser innan EU-kommissionen fattar beslut om ett förslag till reglering. För att Sverige ska kunna få ett större inflytande i förhandlingsprocessen i EU och för att svenska positioner verkligen fattas utifrån ett underlag som belyser förslagets effekter för svenska företag bör också en svensk konsekvensanalys göras av förslag till EU-regler. Utöver de konsekvensanalyser som genomförs av kommissionen idag måste krav också ställas på en konsekvensanalys av den text som slutligen förhandlats fram av Europeiska rådet och Europaparlamentet innan slutligt beslut fattas.

Inför ett genomförande av EU-regler i svensk rätt bör också de konsekvensanalyser som ska tas fram innehålla en tydlig motivering av eventuell överimplementering som övervägs samt en redovisning av effekterna av denna.

Ansvarsfördelningen måste anpassas för framtiden

Teknikföretagen ser positivt på att det skapas enklare och enade regler för EU:s digitala inre marknad. Lagstiftningen ska göra det enklare och säkrare för individer, företag och offentliga

organisationer att agera på den inre marknaden. Ansvarsfördelningar ska vara anpassade för framtiden och klara av att hantera nya tekniska lösningar, stödja innovation och vara teknik-neutral, först då kan nya affärsmodeller gynnas. Nationella särkrav eller att länder till och med lagstiftar om motsatta krav än gemensamma regler inom EU måste undvikas.

Helhetssyn ska tillämpas för miljöaspekter

När man definierar kraven behövs helhetssyn och full tillämpning av de inre marknadsreglerna. Olämpligt formulerade krav riskerar att hämma innovation inom EU. Krav ska vara klart mätbara med internationellt överenskomna mätmetoder. Livscykelanalys är ett bra verktyg för att identifiera områden för reglering, men ytterst olämpligt för att sätta mätbara regulativa krav.

Eventuella kemikaliekrav eller krav på information om kemikalieinnehåll bör tas fram på EU:s inre marknad, inte nationellt. På samma sätt bör även krav kopplade till avfallshantering tas som inre marknadsakter för att på bästa sätt möjliggöra för det återvunna materialet att kunna konkurrera med material utvunnet från gruvor såväl när det gäller pris som kvalitet

Övergångsreglerna ska vara proportionerliga och samordnade

Varje produkt omfattas normalt av ett flertal lagar och där tillhörande flera olika standarder. När lagar och standarder uppdateras bör industrin därför ges proportionerliga övergångstider. På så sätt kan företagen smidigt anpassa sina produkter och dokumentation till olika nya krav för att minimera extra kostnader.

Administrativa rutiner ska minimeras och effektiviseras

För att minska företagens kostnader bör EU:s regelverk minimera den administrativa bördan och så långt som möjligt, baserat på tillverkarens egna deklARATIONER och undvika obligatorisk tredjepartsinvolvering. Samma administrativa rutiner bör tillämpas för samma riskkategorier så att företagen kan utföra dem på enhetligt sätt.

Lagstiftningen ska präglas av öppenhet och delaktighet och det är viktigt att undvika konflikter mellan skilda direktiv eller förordningar. Det är viktigt att beslutsfattare förstår industrins verklighet, där en och samma produkt kan omfattas av en mängd olika EU-direktiv och förordningar, vart och ett reglerande vissa egenskaper (såsom säkerhet och miljö). Industrin sätter produkter på marknaden, inte "egenskaper". Det räcker med att ett enda direktiv orsakar stora administrativa krav för att hela produkten ska fördyras och försenas.

När det gäller informationskrav bör nuvarande grundprincip bevaras, det vill säga att teknisk information finns hos tillverkaren och ska delges myndigheterna i samband med marknadskontroll. Känsliga data ska under inga omständigheter behöva ges annat än i samband med marknadskontroll.

Nationell överimplementering bör undvikas

Medlemsländerna bör inte införa eller behålla mer långtgående krav än de gemensamma minimikrav som beslutats i EU. Det är angeläget att kraven från inre marknadsregler är lika i alla EU-länder. När respektive EU-land behåller eller lägger till krav som går utöver de gemensamma minimikraven, för en given produkt ökar både kostnader och krångel. För produkter på den inre marknaden ska det inte finnas nationell överimplementering.

EU:s inre marknad

Med ett kraftigt beroendeskap till internationell handel och tillträde till internationella marknader spelar standarder en väsentlig, om inte avgörande roll. Global standardisering och tilltro till internationella system är centralt för att inte de stora länderna ska sätta agendan på sina villkor.

Standardisering erbjuder ett effektivt verktyg för att fastställa tekniska specifikationer som möter teknologisk utveckling, innovation och grundläggande krav om till exempel hälsa och miljö. Tekniska detaljer, som hjälper företag att följa lagkraven, ska i så stor utsträckning som möjligt preciseras i standarder. EU:s system för teknisk harmonisering och antagande om överensstämmelse mellan standarder och lagstiftning har haft stor betydelse för att förverkliga EU:s inre marknad.

Behov av en effektiv process för harmoniserade standarder

De harmoniserade standarderna bildar en länk mellan politiska ambitioner och den skyddsnivå som eftersträvas i till exempel förordningar, direktiv, beslut och rekommendationer. Ett intressedrivet deltagande, där även tekniska experter från myndigheter deltar, är därför viktigt så att standarderna blir lämpliga för sitt

ändamål. Den efterföljande granskningen av standarderna,

” Varje ny anpassning till en reviderad standard medför kostnader för företagen. Standarderna behöver därför formuleras så att de är stabila över en längre period.”

JENNIE CATO, ENHETSCHEF FÖR HANDEL OCH HÅLLBARHET, TEKNIKFÖRETAGEN.

innan de blir harmoniserade, bör vara effektiv så att företagen så snabbt som möjligt ska kunna använda dem.

EU:s system med utsläppande på marknaden, medför att en tidig revidering av en standard kan tvinga tillverkare att göra en oplanerad anpassning av en produktfamilj för att kunna fortsätta producera produkten.

Det är viktigt att standardiseringens effektivitet utvecklas och att utvecklingen av standarder drivs av olika intressenter med teknisk expertis. Det är olämpligt att standardiseringen blir föremål för politisk påverkan, däremot är skyddskravet på ett generellt plan ett politiskt ansvar.

Ingen överimplementering ska tillåtas

Nationella regler som tillägg till regler införda inom EU innebär ofta att medlemsländerna inför krav utöver de som är gemensamma i EU-regelverket. Detta innebär att ambitionen att skapa det gemensamma regelverket inom EU i praktiken motarbetas av medlemsländerna genom att det etableras olika krav för en enskild produkt i de olika EU-länderna.

Detta innebär också att den nationella implementeringen av EU-regelverket utökas med krav som går utöver de som är gemensamt beslutade i EU. Det blir merkostnader för företagen eftersom de behöver uppfylla kraven både tekniskt och administrativt. Det blir också krångligare för handeln mellan länder inom EU. Ett exempel på nationellt särkrav är Boverkets byggregler som ställer högre krav på materialinnehåll än de legala kraven, ett annat är Kemikalieskatten, och ett tredje är WEEE-direktivet.

Kontroll genomförs av tillverkaren

I de olika direktiven anges vilka krav som ställs på en produkt. Det är alltid tillverkaren som har ansvar för att en produkt uppfyller direktivet och kan visa det. Ett motorfordon, till exempel, måste vara typgodkänt för att få säljas. Det innebär att en tredje part/myndighet har testat och godkänt att en "biltyp" uppfyller alla krav. Kontroll av en produkt som sker innan den når marknaden, bör så långt som möjligt genomföras av tillverkarna själva utan tvingande inblandning av tredje part. Tillverkarens intyg om att produkten uppfyller ställda krav samt tillgänglig dokumentation är tillräckligt.

Harmoniserad standard ger företagen ett enkelt verktyg

De tekniska kraven i en standard anger hur en produkt kan utformas för att uppfylla de väsentliga kraven. I direktiv som utarbetats enligt den Nya metoden anges inte de väsentliga kraven i form av detaljerade tekniska krav i själva direktiven. Istället skickar EU-kommissionen en förfrågan till ett standardiseringsorgan att utforma en standard som beskriver hur de väsentliga kraven kan uppnås. Om EU-kommissionen anser att den standard som tagits fram motsvarar de väsentliga kraven blir den en så kallad harmoniserad standard. Alla produkter som är utformade i enlighet med den standarden anses i så fall uppfylla de väsentliga kraven, så kallad presumtion om överrensstämmelse. Standarder utarbetas i aktiv samverkan mellan användare, producenter, myndigheter och andra intressenter och anger marknadens behov och önskemål. En harmoniserad standard ger företagen ett enkelt verktyg för att uppfylla produktdirektivens krav för till exempel

säkerhet, hälsa och miljö. En producent som inte testar enligt standarder måste själv på annat sätt visa att produkten uppfyller de väsentliga kraven. Denna möjlighet att hänvisa till de väsentliga kraven i stället för att referera till en harmoniserad standard är speciellt viktigt när man tar fram en innovativ produkt, där harmoniserad standard ännu inte finns.

Standardisering gör det möjligt att anpassa kraven till utveckling av produkter, material och den tekniska utvecklingen. Denna möjlighet till anpassning minskar också risken för att tekniska och andra framsteg hindras av detaljregler. Revidering av standarder kan initieras av aktörer som har en nära kontakt med den tekniska utvecklingen och utvecklingen på marknaden.

Marknadskontroll – en viktig byggsten

Marknadskontrollens syfte är att säkerställa att företagen efterlever uppsatta regler. Medborgarna har rätt till ett likvärdigt och bra skydd, oberoende av produkt eller varifrån den kommer. Dessutom är marknadsövervakningen viktig för företagen eftersom den bidrar till att rensa bort illojal konkurrens. De företag som inte efterlever kraven riskerar sanktioner. En intelligent marknadskontroll är fundamental för en fungerande marknad och för säkerhet, hälsa och miljö. Det är viktigt att regering och riksdag avsätter tillräckliga resurser för marknadskontroll och att myndigheterna får ett tydligt uppdrag. Det är också viktigt att det finns en effektiv nationell och internationell samordning. Det är EU:s medlemsstaters ansvar att svara för marknadskontrollen, dess utformning, ambition, resurser och effektivitet. Idag skiljer sig dessa faktorer mellan olika länder, varför gemensamma krav måste etableras. Det bör finnas vissa grundläggande krav som varje medlemsstat ska leva upp till och därför har EU-kommissionen till uppgift att stärka samarbete och informationsutbyte mellan medlemsstaterna, samt utvärdera och följa upp dess effektivitet. För en kostnadseffektiv marknadskontroll måste myndigheterna göra kontroller där det finns misstanke om att överträdelser begås. Marknadskontrollen bör använda en proportionerlig skala när det gäller nivå av överträdelser.

TEKNIKFÖRETAGEN ANSER

1. Huvudregeln är harmonisering

Huvudregeln för EU:s regleringsarbete måste vara harmonisering. En produkt som har godkänts i ett EU-land ska också accepteras i övriga medlemsstater. EU är en tillräckligt stor marknad för att gå före och göra ett globalt avtryck genom att utforma genomtänkta regler för hälsa, säkerhet och miljö. Samtidigt främjas industrins konkurrenskraft och skapar tillgång till globala marknader.

Svenska företag drabbas hårdare av handels hinder än företag som är verksamma i större länder, vilket beror på att länder med större egen marknad får en relativ fördel jämfört med små länder. De behöver inte göra lika många produktpassningar med en större inhemsk marknad.

Det är alltså inte i första hand högt ställda krav på producenter och produkter som vållar företagens problem. Men när villkoren skiljer sig mellan olika marknader och för olika aktörer – då snedvrids konkurrensen.

2. Inga nationella särkrav ska tillåtas

Medlemsländerna bör inte införa ytterligare krav som avviker från de krav som finns bland övriga EU-länder. Det är angeläget att nationella krav är så lika som möjligt inom EU. När respektive EU-land lägger till ytterligare regler för en given produkt ökar både kostnader och krångel. För produkter på den inre marknaden ska det inte finnas nationella särkrav.

3. Standardiseringens effektivitet bör utvecklas

Standardisering erbjuder ett effektivt verktyg för att fastställa tekniska specifikationer som möter teknologisk utveckling, innovation och grundläggande krav om till exempel hälsa och miljö. Tekniska detaljer, som hjälper företag att följa lagkraven, ska i så stor utsträckning som möjligt preciseras i standarder. EU:s system för teknisk harmonisering och presumtion om överensstämmelse mellan standarder och lagstiftning har haft stor betydelse för att förverkliga EU:s inre marknad. Det är viktigt att standardiseringens effektivitet utvecklas och att utvecklingen av standarder drivs av företagen och inte av politiken.

Med ett kraftigt beroendeskäp till internationell handel och tillträde till internationella marknader spelar standarder en väsentlig, om inte avgörande roll, för marknadstillträde och ger näring till välfärden. Global standardisering och tilltro till internationella system är centralt för att inte de stora länderna ska sätta agendan på sina villkor.

4. Medlemsstaterna ska efterleva reglerna

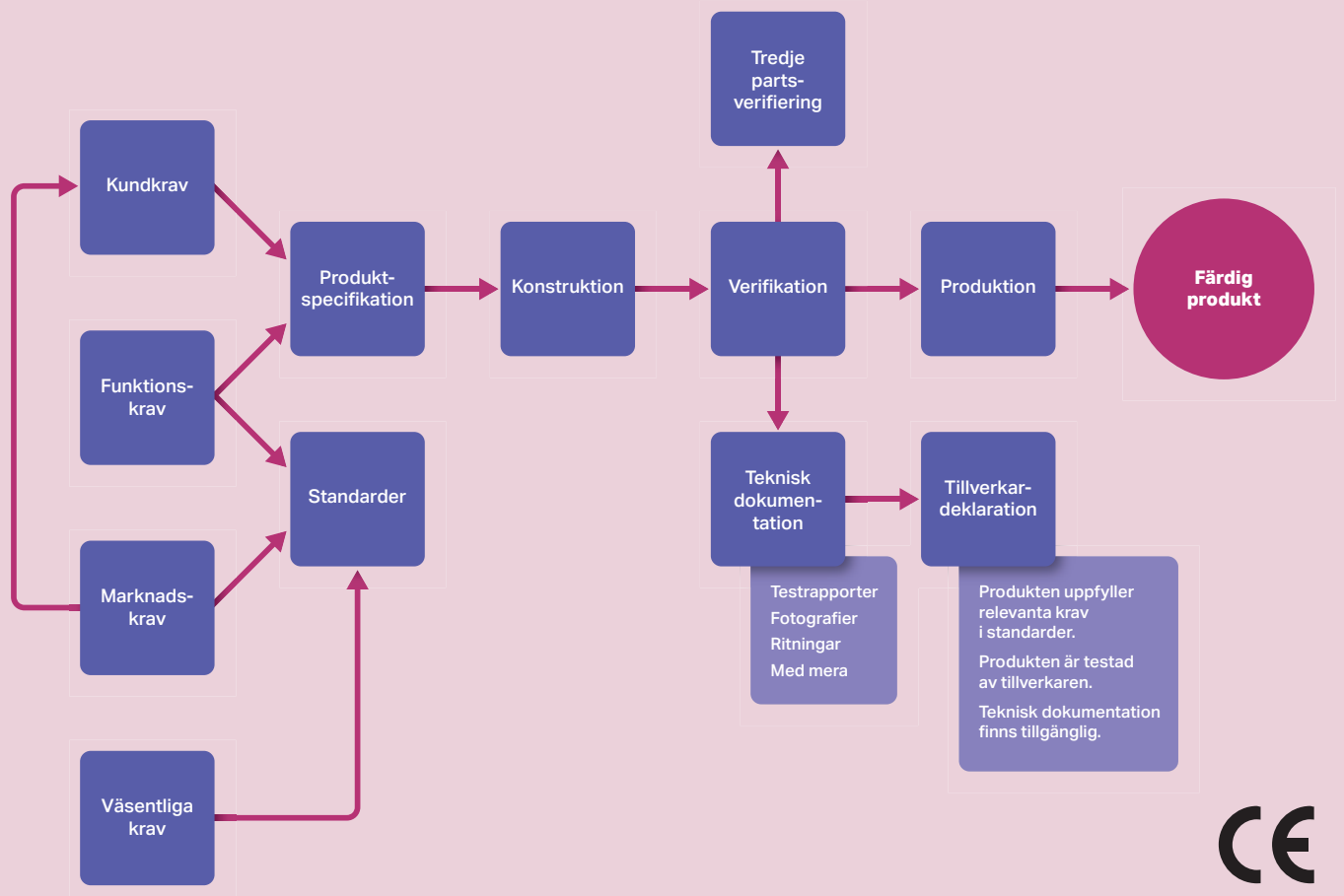
EU:s produktlagstiftning inkluderar skyldigheter även för medlemsstaterna. För rättvis konkurrens och full tilltro till regelsystemet är det viktigt att medlemsstaterna på ett korrekt sätt genomför EU-bestämmelser och utför de uppgifter som krävs. EU-rätten behöver bli mer tillgänglig. Det behöver bli lättare för företag att tillämpa EU-regler nationellt utan tids- och kostnadskrävande juridiska processer. Samarbete myndigheter emellan, såväl nationellt som inom EU, behövs för att få samsyn på lagkraven och på så sätt minska risken för överimplementering, alternativt bristande implementering, på nationell nivå.

5. Regler måste främja handel

Ett bra mått på om produktreglerna innehåller minimal nivå av administrativa krav är att samma lag ska kunna introduceras i flera länder utan att det uppstår handelshinder.

Regler ska inte heller på annat sätt försvåra för exportföretag att komma in på de aktuella marknaderna. Som exempel kan nämnas att när självdeklaration eller självcertifiering tillämpas, minskar risken för handelshinder eftersom ansvaret för provning läggs hos tillverkaren. En bra lag bör kunna "exporteras" utan att det därigenom skapas handelshinder.

För att få med sådana effekter av regelverket i arbetet med nya eller reviderade regler bör därför utöver sakansvariga myndigheter och berört näringsliv även myndigheter med ansvar för utveckling och främjande av handel (både inom EU och internationellt) vara aktivt involverade, redan från början av arbetet för att kunna peka på handelshindrande element i föreslagna regler.

Produktutveckling

Det första när företagen utvecklar en produkt är att komma fram till de egenskaper man vill ge produkten. Syftet är att uppfylla identifierade kundkrav, funktionella krav, väsentliga krav i direktiv och mer mjuka värden så som hur produkten passar med företagets varumärke och med marknadens förväntningar på produkten.

Vid själva konstruktionsarbetet behövs förutom företagets egna konstruktörer inom mekanik, elektronik, data, och så vidare, ofta inköpare. De har en omfattande dialog med flera leverantörer för att hitta de material och komponenter som passar den nya produkten. I det arbetet ingår förstås pris, kvalitet och miljöegenskaper som viktiga parametrar. Ju mer komponenter som produkten består av, desto mer komplex inköpsdialog krävs i utvecklingsarbetet. När man hittat eller själv konstruerat alla ingående detaljer utformas en prototyp som också ska testas och provas. Därefter ska företaget verifiera att produkten uppfyller alla krav.

Alla tester dokumenteras noga och resultaten sparas i regel i flera år, och används för utveckling av nya produktmodeller. Testresultatet är en teknisk dokumentation och utgörs av fotografier, ritningar, testrapporter och så vidare.

När alla tester är genomförda och visar ett godkänt resultat utformas en deklaration där man försäkrar att produkten uppfyller alla krav som ställts på den. I tillverkardeklarationen garanterar företaget att produkten uppfyller relevanta krav i standarder, att produkten är testad och att den tekniska dokumentationen finns tillgänglig. I regelverket för nya metoden ingår att den tekniska dokumentationen ska sparas och finnas tillgänglig för myndigheterna för granskning i samband med marknadskontroll.

Färdiga produkter måste vara CE-märkta som ett kvitto på att de väsentliga kraven uppfylls. CE-märket symboliserar överensstämmelse mellan produktens egenskaper med aktuella krav i direktiven. I många fall är dessa väsentliga krav omsatta till tekniska krav i standarder.

I samband med serieproduktion är det många nya moment som ska genomföras i företaget. De material och komponenter som man slutligen valt ska beställas i större volymer, leverantörerna måste kvalitetssäkras och granskas så att de förmår att levererar i rätt tid, med rätt pris och kvalitet. Produkten ska slutprovas och testas innan leverans.

”Om EU ska lyckas göra ett globalt avtryck inom viktiga områden, exempelvis hållbarhet, fordras regelverk som är ändamålsenliga och effektiva så att de inspirerar andra att ta efter.”

EMANUEL BADEHI KULLANDER, ANSVARIG FÖR HANDELSPOLITIK
OCH STANDARDISERING, TEKNIKFÖRETAGEN

Beslut tas av rätt instans

EU har vid upprepade tillfällen betonat ambitionen att bli den mest konkurrenskraftiga regionen i världen. Olika initiativ har föreslagits för att åstadkomma detta, inklusive att minska de administrativa bördorna för företagen.

Även om processen för regleringsarbetet har förbättrats har resultatet inte blivit det önskade. Regelmiljön där företagen verkar har inte utvecklats i enlighet med de politiska visionerna och retoriken. Tvärtom, har vi under den senaste tiden kunnat se flera exempel på en utveckling i fel riktning, bort från målen som sattes genom olika initiativ.

Vision och verklighet

Det finns ett gap mellan politisk vision och de verkliga besluten. Utvecklingen av lagar och förordningar inom EU följer inte alltid de politiska visionerna. Beslutsfattarna behöver ta konsekvenserna av visionerna när de faktiska besluten tas inom respektive områden för att åstadkomma bästa möjliga förutsättningar att nå sina ställda mål.

Det är inte de politiska ambitionerna eller tjänstemännens vilja eller förmåga som misslyckas. Men den politiska processen, från politiska ambitioner till färdigt regelverk, är så komplex att det krävs en mycket tydlig karta och kompass för regleringsarbetet. Bara då säkerställs att miljö-, hälso- och säkerhetsmål uppnås och att företagen får kostnadseffektiva, enkla och tydliga regler som inte snedvrider konkurrensen.

Företagens konkurrenskraft påverkas i hög grad av de regelbördor som de behöver förhålla sig till. Många och krångliga regler inverkar negativt på deras möjlighet att framhäva sig på en alltmer global marknad. Sverige har en möjlighet att stimulera sin industri genom att minska och

förenkla sina nationella regler. Näringslivets Regelnämnds redovisning av svenska företags upplevda regelbördor år 2018 visar en ökad upplevd regelbörda över tid, en utveckling som alltså går åt fel håll, vilket försämrar förutsättningar för innovation och konkurrenskraft.

Konsekvenser av många och krångliga regler

EU har traditionellt setts som en modell för andra länder när det gäller produktlagstiftning, med enkla och förutsägbara regler med rimlig men relevant nivå av administrativa krav. Omfattningen av EU:s regler har ökat kontinuerligt under de senaste åren. Samtidigt finns det utökade administrativa krav som försvårar för företag att verka på den inre marknaden. En inriktning som innebär att regelverken blir mer och mer komplexa, försvagar på sikt EU:s roll som global regelskapare. Det är därför viktigt att EU ständigt förenklar sina regelverk och på ett så sammanhängande sätt som möjligt bland medlemsländerna.

Kraven i till exempel direktiven måste vara utformade för att kunna integreras i företagens existerande flöden, från materialhantering och konstruktion till produktutveckling och produktion.

Företagens vardag karakteriseras av globalisering, hårdnande konkurrens och krävande kunder. Samtidigt måste företagen klara alla de krav som det legala systemet ställer på dem. Företag som vill överleva måste fokusera på att bli

effektivare, frigöra kapital till investeringar och resurser till kärnverksamheten. De måste också öka förmågan att snabbt anpassa verksamheten till omvärldsförändringar och säkerställa att alla affärsstödjande funktioner är optimala utifrån kundens behov.

För att säkra företagens framtid behövs åtgärder för att förenkla för företag, istället för att tvinga fram mer komplicerade strukturer som exempelvis att kräva att externa certifieringsorgan säkerställer att företag följer rutinerna.

Företagen påverkas av en stor mängd regelverk och varje förändring innebär ett mycket stort arbete och kostnad att införa. Det är självklart bra att förbättringar görs, men kostnaden för införandet är högt. Därför är det viktigt att nya och uppdaterade regelverk är väl genomtänkta och kvalitetssäkrade innan de rullas ut.

Konsekvensanalys på EU och nationell nivå

Konsekvensanalyser görs i samband med regleringsförslag från kommissionen. Kvaliteten är däremot varierande och tyvärr ofta bristfällig trots att konsekvensanalyser har gjorts under många år. En generell observation är att ana-

lyserna undervärderar arbetet för industrin. Detta beror ofta på att kunskapen om industrins processer är för låg. Något som ser enkelt ut på pappret kan vara extremt svårt att genomföra i praktiken. Kontakt med företagen behövs därför för att få insikt om konsekvenser med föreslagna reglering och eventuella mindre kostsamma alternativ för det man vill uppnå. En förbättring av konsekvensanalyserna behövs, och även en avslutande konsekvensanalys av det förslag som har förhandlats fram mellan kommissionen, parlamentet och rådet eftersom den slutliga texten ibland skiljer sig markant från den ursprungliga. Det är också viktigt att göra en utvärdering av regleringens effekt efter att den trätt i kraft – nådde den sitt mål, och med minsta möjliga arbete för företagen? En svensk konsekvensanalys behöver också göras av förslag till EU-lagstiftning för att belysa effekterna för svenskt vidkommande och därmed få ett underlag för en starkare svensk position beträffande förslaget.

På liknande sätt behöver det tydligt motiveras och effekterna redovisas i en konsekvensanalys när Sverige överväger överimplementering. Effekten av överimplementering kan bli arbetsam och kostsam för svensk industri, samtidigt som Sverige blir mindre attraktiv som marknad.

REGLER FÖR AVFALL ÄR MÅNGA OCH KRÅNGLIGA

Det kostar enormt för industrin att reglerna inte harmoniseras. Som exempel kan nämnas reglerna för avfall.

Idag finns det flera producentansvarsdirektiv för avfall. När det gäller direktivet för förpackningar (förpackningsdirektivet) och för elektriska och elektroniska produkter (WEEE-direktivet) finns det i båda fallen krav på att producenten ska registrera sig på de marknader de säljer. Varje medlemsland anses vara en marknad. Det innebär att ett företag måste registrera sig i 28 olika register om de vill sälja på hela EU-marknaden. Medlemsstaterna har olika krav på hur många gånger en producent ska rapportera till registret. Dessutom kan man inte registrera sig i flera av medlemsstaterna om inte det finns en affärsverksamhet i det aktuella landet eller en auktoriserad representant. Kraven på registrering i varje enskilt land och andra nationella särkrav hindrar många företag att framgångsrikt sätta produkter på den inre marknaden, och detta gäller i hög grad små innovativa företag som ligger i teknikens framkant. Kostnaderna och merarbetet blir så stort att den språngbräda ut på den globala arenan, som EU:s inre marknad annars borde utgöra, försvinner. Små och medelstora företag blir ofta helt enkelt tvungna att avstå från att sätta sina produkter på marknaden i andra EU-länder.

ÖKAD REGELBÖRDA MED KEMIKALIESKATT

Den konsekvensanalys som utfördes i Sverige i samband med att man skulle införa kemikalieskatt på ett stort antal elektronikprodukter uppfyllde inte måttet på kvalitet. Kostnaderna för industrin i ren administration underskattades grovt.

Lagen innebär att en särskild skatt läggs på elektronik som innehåller vissa kemikalier, till exempel flamskyddsmedel. Syftet var ursprungligen att lägga skatten på konsumentprodukter som säljs i Sverige. Men eftersom man valde att göra avgränsningen av produkter med KN-nummer med bred omfattning. Det är stora delar av svensk teknikindustri som drabbas av omfattande nya kostnader och ökad administrationsbörda. Framför allt är det mycket kännbart för små och medelstora företag.

TEKNIKFÖRETAGEN ANSER

1. Det behövs tydliga regler

Tekniska och andra krav måste baseras på ett evidensbaserat underlag som säkerställer att nyttan överstiger kostnaden. Om regleringar är nödvändiga, måste de vara anpassade till sunda konkurrensvillkor och inte hindra företagens utveckling. Regelverk måste vara kostnadseffektiva, tydliga och lätta att förstå för företagen som måste följa dem, vilket ställer krav på förutsägbarhet och tydlighet. Lagstiftningsprocessen ska präglas av öppenhet och delaktighet.

2. Beslut bör fattas av rätt instans

Politiker bör besluta om de politiska målen men beslut om de tekniska kraven bör överlåtas till tekniska experter från tillverkare, myndigheter, användare och andra intressenter genom bland annat standardisering. De politiska besluten och ambitionerna på områdena miljö, hälsa och säkerhet riskerar idag att leda till problem på grund av att besluten fattas av fel instanser i beslutsprocessen.

3. Konsekvensanalys ska alltid göras före ett regleringsbeslut

För att kunna bedöma möjligheterna att nå de önskade målen med lagstiftning är det viktigt att konsekvensanalyser av hög kvalitet alltid föregår ett beslut om reglering.

Konsekvensanalyser bör ske i olika faser men behöver alltid omfatta en bedömning om de ekonomiska effekterna för företagen och samhället. Kontakt med företagen behövs för att få insikt om konsekvenser med föreslagen reglering och eventuella mindre kostsamma alternativ till det man vill uppnå.

- För att Sverige ska kunna få ett större inflytande i förhandlingsprocessen i EU är det viktigt att svenska positioner utformas utifrån ett underlag som belyser förslagets effekter för svenska företag.
- En svensk konsekvensanalys bör göras på nya förslag till EU-regler.
- En konsekvensanalys av den text som slutligen förhandlats fram av Europeiska rådet och Europaparlamentet innan slutligt beslut fattas bör göras inom EU.
- När EU-regler införs i svensk rätt ska detta föregås av en konsekvensanalys. I de fall en eventuell överimplementering diskuteras bör en redovisning av effekterna av denna framgå.

Digitalisering

Digitaliseringen gör det möjligt att utveckla nya omvälvande produkter som förändrar och utmanar de befintliga. Även sättet att producera, automatisera och robotisera produktion av varor och tjänster blir i högre utsträckning digitaliserat. Varor och tjänster som digitaliseras kan kommunicera maskin till maskin till skillnad mot människa till maskin vilket ger ännu fler möjligheter.

Ett förändrat regulativt landskap för varor och tjänster

Traditionellt är det enkelt att definiera vad som är en produkt – en fysisk vara som lämnar lastkajen. Överensstämmelse mot legala krav utgår från när varan fysiskt sätts på marknaden.

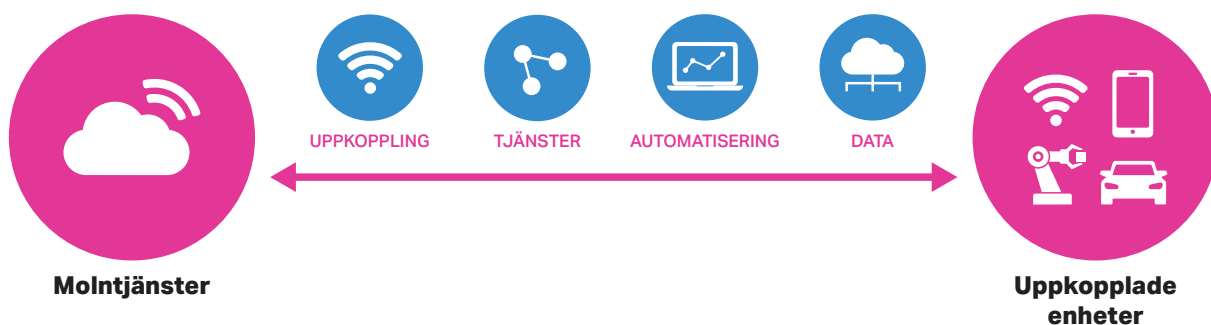
I den nya digitala eran har fler fysiska produkter egenskaper som definieras av mjukvara. Produkter är allt mer ofta uppkopplade mot internet och deras egenskaper kan förändras över tid, inte bara när det gäller olika tjänster, utan även vad gäller produktens fysiska beteende. Det innebär att de regulativa krav som produkten uppfyllde när den sattes på marknaden inte över tid reflekterar produktens funktion och användning. Den fysiska produktens användningsområde utvecklas i relation till de krav som den specificerats mot.

Ett exempel är när mjukvaran som styr produkten är placerad utanför den fysiska hårdvaran, i det så kallade molnet. När mjukvaran inverkar på något av de väsentliga krav som är relevanta för produkten blir ansvarsfrågan i relation till produktsäkerheten oklar. Ofta görs uppdateringar av mjukvara, av olika organisationer, under en produkts livslängd. Det kan också vara så att mjukvara och hårdvara ägs av olika företag som ytterligare komplicerar bilden.

Ansvarsfrågan behöver tydliggöras

Ansvarsfrågan vid användning av nya teknologier såsom till exempel additiv tillverkning (3D-printing), behöver också tydliggöras. Den slutliga produktens kvalitet och egenskaper bestäms av många faktorer som normalt legat under en tillverkarens kontroll, men som nu bestäms av användaren.

Uppkopplade produkter, som till exempel diskmaskiner, spisar, värmesystem och processutrustning, kommer i framtiden att behöva förhålla sig till de nya lagarna för den digitala inre marknaden.

”Många uppkopplade produkter kommer sannolikt att behöva certifieras för IT-säkerhet. Det kan bli både kostsamt och fördröjande, därför är det viktigt att tänka på hur detta ska realiseras.”

MARIA ROSENDAHL, ENHETSCHEF FÖR KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH INNOVATION, TEKNIKFÖRETAGEN.

Företaget som tillverkar utrustningen för additiv tillverkning kan inte påverka vilket typ av produkt som användaren tillverkar. Detta gäller också för utrustning för artificiell intelligens.

Elektronisk handel involverar också fler aktörer än vad som anges i nuvarande Varupaket, och även här behövs ansvarsfrågorna förtydligas.

Ett sätt att säkerställa en ansvarsfördelning som är förenlig med digitala principer är att införa digital märkning inom de områden där det idag finns obligatorisk märkning. Obligatorisk märkning är som huvudregel något som endast bör införas i undantagsfall då de ökar företagets administrativa bördor. Det kan finnas fördelar med att införa digital märkning för produkter som redan omfattas av märkningskrav, till exempel CE-märkning. Med digital märkning går det att uppdatera ansvarsfördelningen på produkter som redan är på marknaden. Märkningen kan uppdateras med små ansträngningar och med utgångspunkt i hur produkten används, exempelvis om ny mjukvara har integrerats med produkten.

En sammanvävd fysisk och digital inre marknad

En välfungerande inre marknad måste sömlöst innefatta såväl fysisk som digital handel. Det är nämligen så verkligheten ser ut. Därför bör

regelförslag som berör den digitala inre marknaden som utgångspunkt behandlas på samma sätt som andra regelförslag. Varupaketet erbjuder ett tydligt och enhetligt sätt att ta fram förslag på varuområdet. Varupaketets principer om väsentliga krav i lagstiftning, detaljspecifikationer i standarder, fastställande av förfaranden för överensstämmelse och marknadskontroll, bör även appliceras på det digitala området. På så sätt skapas de bästa förutsättningarna för att få ett enhetligt och sammanhängande regelsystem som effektivt kan tillämpas av de aktörer som dagligen följer reglerna i sin verksamhet.

- Lagstiftning som rör hårdvara behöver anpassas så att ansvaret för produktens säkerhet är tydlig i de fall extern mjukvara påverkar produktens egenskaper.
- Certifiering mot öppna globala standarder ska vara frivillig även inom cybersäkerhetsområdet.
- Digitala CE-märken behövs, även för hårdvara.
- Varupaketet ska användas när regelverk utvecklas för digitala processer.
- Det är regleringsmässigt fel att separera den digitala inre marknaden från den fysiska inre marknaden.
- Osäkerheter om geoblockering bör hanteras genom affärskontrakt och standarder.

Produkter som är uppkopplade

EU:s arbete med den digitala inre marknaden har gjort att produkter som är uppkopplade behöver förhålla sig till ett antal nya och kommande lagar. För produkter som kan anses hantera personlig information behöver användaren av produkten förhålla sig till Dataskyddsförordningen, GDPR.

Free Flow of non-personal Data är en annan lag som ska underlätta fri rörlighet av data som inte faller under Dataskyddsförordningen. Det gäller data som exempelvis har att göra med utrustning för sakernas internet.

DISKMASKINER OCH SPISAR KLASSAS SOM RADIOPRODUKTER

Genom det nya radiodirektivet, RED, och dess definition av en radioprodukt, har en stor mängd produkter som inte tidigare klassats som radioprodukter nu klassats som sådana. Anledningen är att dessa produkter använder radiokommunikation för att koppla upp sig mot internet.

I RED finns fler administrativa krav än de baskrav som anges av Varupaketet. Det skapar en ökad administrativ börda för företaget.

Det blir också otydligt för företagen att förstå vilka tekniska krav som egentligen gäller då radioprodukter måste uppfylla krav från olika lagstiftningsområden som inte säkert är samordnade.

TEKNIKFÖRETAGEN ANSER

Ansvarsfördelningen måste anpassas för framtiden

Teknikföretagen ser positivt på att det skapas enklare och enade regler för EU:s digitala inre marknad. Lagstiftningen ska göra det enklare och säkrare för individer, företag och offentliga organisationer att agera på den inre marknaden. Ansvarsfördelningar ska vara anpassade för framtiden och klara av att hantera nya tekniska lösningar, stödja innovation och vara teknikneutral, först då kan nya affärsmodeller gynnas. Nationella särkrav eller att länder till och med lagstiftar om motsatta krav än gemensamma regler inom EU måste undvikas.

Miljöhänsyn

Resurseffektivitet betonas allt mer, och fokus läggs på saker som materialeffektivitet, återanvändbarhet, reparerbarhet och användning av återvunnet material. Det är viktigt att man beaktar den snabba produktutvecklingen som sker idag. Krav som låser in företagen i specifika detaljkrav riskerar att hämma innovation inom EU, utan att miljönyttan långsiktigt överstiger kostnaden.

Resurseffektivitet som ekodesignkrav

Regulativa krav som ställs måste gå att mäta med tillräcklig noggrannhet för att inte äventyra konkurrensneutralitet. Därför är det viktigt att standardiseringsorganisationer är involverade redan i tidigt skede. Eftersom produkter byggs upp av delar från olika regioner behöver mätmetoderna vara internationella.

Inom ekodesign börjar krav ställas på garanterad livslängd, samt möjlighet till reparation utanför tillverkarens kontroll. Om service inte sker hos auktoriserade organisationer kan det äventyra kvaliteten och de garantier som tillverkaren erbjuder.

Produktens miljöpåverkan i ett globalt livscykelperspektiv behöver föregå specifika krav, till exempel att tekniska begränsningar beaktas när ekodesignkrav skärps för en viss produktgrupp

så att inte funktionaliteten påverkas negativt. Det vore bättre att fokusera på nya produktgrupper där större miljövinster kan åstadkommas med bibehållen funktionalitet.

Inremarknadsregler även för miljökrav

EU:s princip om fri rörlighet av produkter bör även gälla deras miljöprestanda. Detta är speciellt viktigt när det gäller krav på eller information om, deras kemiska innehåll. Komponenter till den elektrotekniska sektorn tillverkas till stor del utanför EU, och företagens möjlighet att påverka beståndsdelarna är begränsande om marknaden inte är stor. EU:s RoHS-direktiv är ett bra exempel på lagstiftning på den inre marknaden som ger positivt resultat.

Det är viktigt att den inre marknaden på sikt även gäller för avfall. Om avfall ska omvandlas bättre till en resurs, behöver den inre marknads mekanismer också gälla för avfall.

”Det är viktigt att helhetsbilden inte glöms bort när miljökrav sätts på enskilda produkter. Fel användning av livscykelanalyser leder till suboptimering och ökade kostnader utan nämnvärd miljönytta.”

ELINOR KRUSE, ANSVARIG FÖR MILJÖFRÅGOR, TEKNIKFÖRETAGEN.

Återvunnet material konkurrerar med råmaterial som utvinns från gruvor, både när det gäller pris och kvalitet. För att kunna använda råmaterial från återvunnet elavfall är det viktigt att alla administrativa kostnader i hela återvinningskedjan minimeras. För att de kommersiella krafterna ska verka positivt för renare avfallsflöden, krävs en större marknad än individuella medlemsländer – den inre marknaden bör gälla för avfallslagstiftningen.

En trasig produkt som ska repareras ska inte klassas som avfall, eftersom det försvårar transport av trasiga produkter för reparationer. Reparation av komplexa produkter kan också innebära transport över landsgränser. Detta är ett område där miljölagstiftningen hindrar miljöarbetet, men där den inre marknadens regler gynnar resurseffektivitet och cirkulär ekonomi.

ÖKADE KRAV PÅ ENERGIMÄRKNING OCH EKODESIGN LEDER FEL

Energimärkning och ekodesign har under lång tid reglerats och uppnått betydande resultat i form av energi- och vattenbesparing. Men med ökade krav på energimärkning och ekodesign av diskmaskiner, har lett till att funktionaliteten blivit lidande och att tekniken blivit avancerad för att uppnå de högsta klasserna. Samtidigt går priset upp så att konsumenterna inte har råd att köpa produkterna. År 2016 var knappt en tredjedel av tillgängliga modeller inom EU klassade i den högsta energiklassen, medan dessa modeller endast motsvarade knappt en tiondel av försäljningsvolymen. Alltså utvecklar branschen modeller i enlighet med kommissionens förväntningar, samtidigt som konsumenterna inte har möjlighet eller intresse av att köpa dessa produkter.

När teknikhöjden i diskmaskinerna blir så stor att konsumenterna tappar intresse för produkten förloras även de stora vatten- och energibesparing som diskmaskinen utgör i förhållande till handdiskning. 2016 var andelen hushåll i Europa som har tillgång till diskmaskin cirka 50 procent, en ökning av denna siffra skulle sänka energi- och vattenförbrukningen vid diskning.

	Energi (kWh)	Vatten (l)
1975*	2,64	59,5
2015**	0,96	9,8
		
Minskning	-63,6%	-83,5%

* University Bonn, Sektion Haushaltstechnik. ** JRC Final report, Task 5 Base case BC1

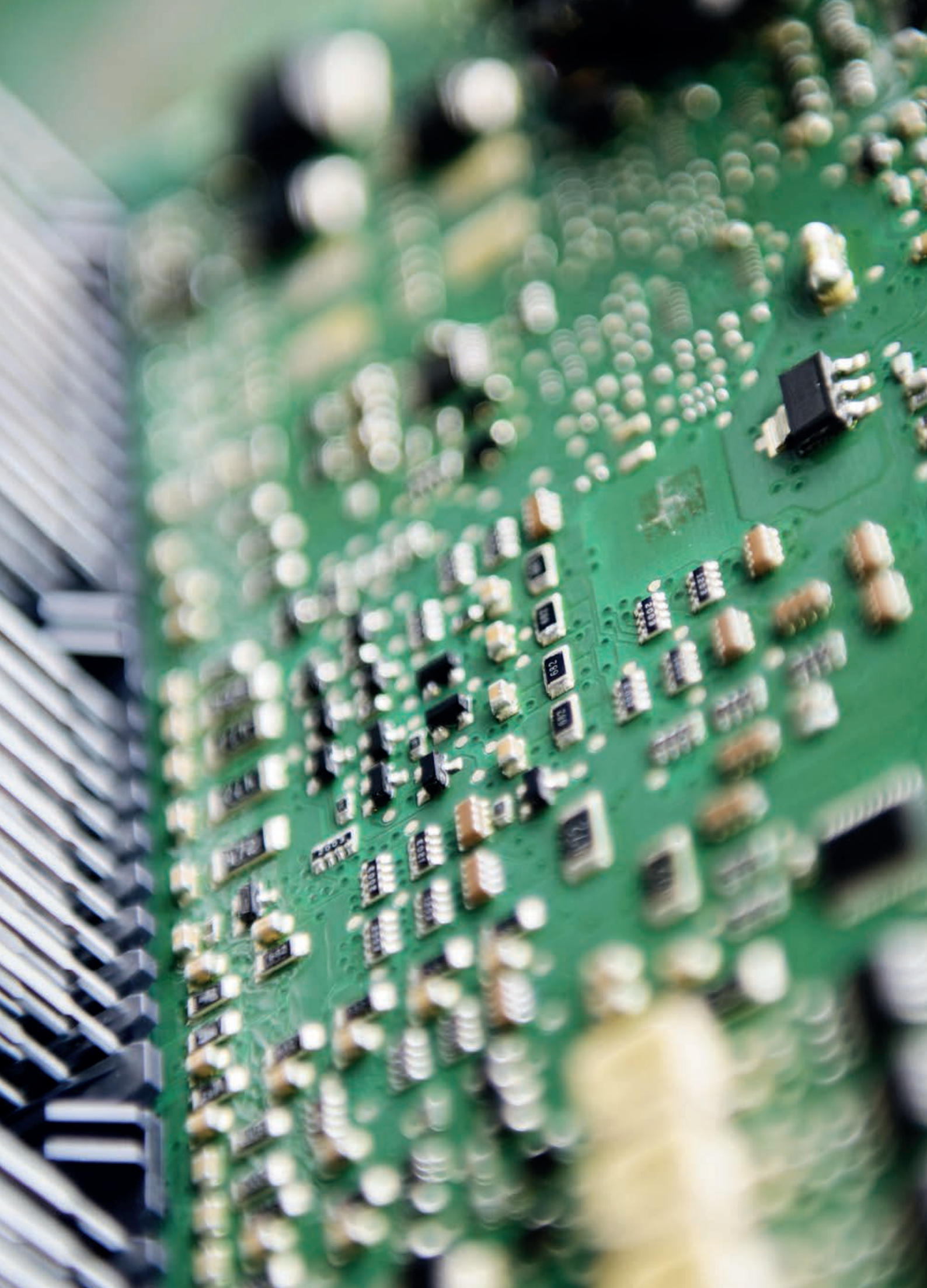
TEKNIKFÖRETAGEN ANSER

Helhetssyn ska tillämpas för miljöaspekter

Helhetssyn och tillämpning av inre marknadsreglerna är en viktig utgångspunkt för att nya specifika krav på produkter ska bli ändamålsenliga. Det finns annars stora risker att ett regelverk som kommer att leda till nytta för ett skyddsområde kommer att ge icke önskvärda effekter på ett annat. Därför är det viktigt att lagstiftaren har helhetssyn. Livscykelanalys kan vara ett bra verktyg för att identifiera sådana områden, men är alltför diffust för att sätta de slutliga kraven.

Eventuella kemikaliekrav eller krav på information om kemikalieinnehåll bör tas fram på EU:s inre marknad, inte nationellt. På samma sätt bör även krav kopplade till avfallshantering tas som inre marknadsakter för att på bästa sätt möjliggöra för det återvunna materialet att kunna konkurrera med material utvunnet från gruvor såväl när det gäller pris som kvalitet.

Utformning av regler

Målen om att skapa en bättre miljö och att öka hälsan och säkerheten står inte i motsats till bättre och tydligare lagar och regler. Svenska teknikföretag eftersträvar inte en lägre ambitionsnivå på dessa områden, men bättre regler. Europeisk lagstiftning måste utgå från att svenska såväl som europeiska företag verkar i en internationell miljö. Regelverken utformas för att tillämpas inom EU i första hand, men måste ta hänsyn till att företagens marknad är global.

En strategi för ökad europeisk konkurrenskraft måste ha som utgångspunkt att bidra till en bättre fungerande inre marknad och att regelförenkling. Viktiga principer för en sådan strategi måste vara europeisk harmonisering av regelverken och ett globalt regulativt samarbete.

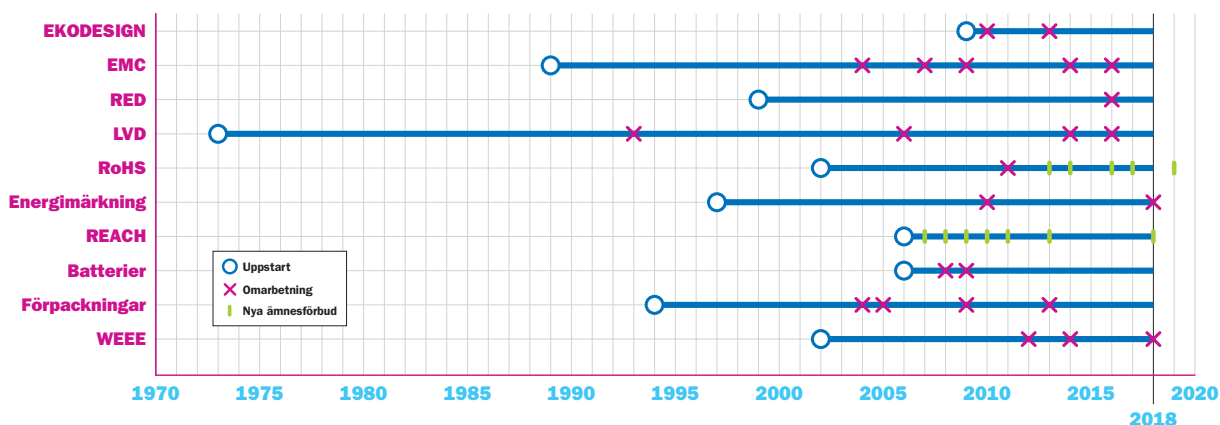
Undvik lagstiftning om det finns andra vägar

Lika centralt är att lagstiftning bör undvikas om det finns andra vägar att nå de mål som sätts. Då man kan se att målen inte kan nås på andra sätt än genom lagstiftning, bör man se över vilka övriga lagar som finns för produkten och som skulle kunna användas innan man skapar en ny. Det är också viktigt att regelverk begränsas till väsentliga aspekter och att de administrativa kraven endast omfattar nödvändiga uppgifter.

I många fall krävs uppgifter, eller specifika format, för att de är ”bra att ha” snarare än ”nödvändiga att ha”.

När man planerar att reglera delar där en enskild produkt inte utgör en risk i förhållande till det policymål man har satt, till exempel när det gäller resurseffektivitetsaspekter (främst ekodesign), är det viktigt att reglera produktgrupper där det har mest effekt snarare än att reglera grupper som är lätta att reglera. Resultatet kan annars bli en motsatt effekt – den överreglerade produkten blir så dyr att konsumenten gör ett sämre val, sett ur miljösynvinkel. Det finns stora globala miljöutmaningar som behöver lyftas genom aktiva åtgärder på det politiska planet, där EU är en stark plattform för att kunna genomföra förändringar som ger effekt.

För varje ändring i lagstiftningen krävs en uppdatering av respektive harmoniserad standard.

Det finns tyvärr en otålighet inom svenska organisationer och myndigheter som innebär en önskan att Sverige bör gå före och på så sätt skapa goda exempel. Svensk industri ligger ofta i framkant när det gäller aktiva miljöåtgärder, och industrin deltar gärna i dialog med myndigheter och politiker. Det är viktigt att nationella åtgärder har förutsättningar för att leda till bättre miljö samtidigt som det inte får resultera i försämrad konkurrenskraft. En dålig konsekvensanalys som leder till att lagar och förordningar genomförs där miljönytta saknas, och där kostnaden för industrin blir hög, innebär inte bara att svenska företag missgynnas på marknaden, det orsakar även risk för ökade skador på miljön när produkter med högre miljöbelastning tar marknadsandelar.

Övergångsregler – tillåt en strukturerad anpassning

Industrin upplever allt mer att det är svårt att anpassa sina produkter för att kontinuerligt följa aktuella regler på grund av de korta övergångstider som ofta förekommer när lagkrav eller standarder uppdateras. Vid lagändringar används tyvärr ofta en stor del av övergångstiden för anpassning av de nationella reglerna. Det gör att framförallt småföretag, som inte har möjlighet att aktivt bevaka vad som händer på EU-nivå, får information om förändringarna sent och på så sätt har ytterst kort tid för att anpassa sig till de nya kraven.

Det är väldigt sällan som ett direktiv eller en standard förändras på grund av ett snabbt behov av ändring, utan snarare som en följd av modernisering för att vara bättre lämpad för marknadens normala produktutveckling. Det finns alltså sällan behov av korta övergångstider. En enskild produkt omfattas av flera direktiv och ännu flera harmoniserade standarder, alla med sina egna övergångstider mellan revisioner. Företagen behöver därför kontinuerligt uppdatera sin dokumentation, inklusive tillverkardeklarationen.

Man bör notera att produkters planerade livscykler skiljer sig mycket beroende på produkttyp, från några år upp till 20–30 år. I de senare fallen görs inte uppdateringar av produkten alls lika ofta som för produkter med kort livscykel och konsekvensen av korta övergångstider blir mer märkbar när det gäller kostnader.

Informationskrav på proportionerlig nivå

Skydd av icke-offentlig produktinformation är centralt ur konkurrenssynpunkt. Den modell som föreskrivs av Varupaketet (och tidigare under Nya Metoden) där information har stannat hos tillverkaren, för att på begäran lämnas ut i samband med en marknadskontrollaktivitet, minimerar risk för otillbörligt läckage av hemliga data. Det är oroväckande att mer och mer information ska ges i förväg som en del av godkännandeprocessen när det gäller energimärkning.

Det finns också tendenser att lagstiftaren vill samla information om produkters kemikalieinnehåll i offentliga register. Detta leder till stora administrativa kostnader och leder inte till ökat skydd för konsumenten. Det är enbart om produkter innehåller substanser som riskerar människors hälsa och den yttre miljön som det finns anledning för lagstiftaren att kräva att producenter redovisar innehåll av dessa substanser. Återvinning av produkter förenklas inte heller genom att det finns en databas hos myndigheter som samlar kemikaliedata hos produkter.

KORTA ÖVERGÅNGSTIDER FÖRSVÅRAR FÖR SMÅ FÖRETAG

Det nya radioutrustningsdirektivet, RED, hade endast ett års övergångstid, samtidigt som nya väsentliga krav införts från det gamla direktivet (R&TTE). Det innebar en markant arbetsbörda för standardiseringsorganen, där ETSI behövde uppdatera närmare 200 standarder. Genom den nya standardiseringsförordningen med sitt tolkningsdokument tar det mycket längre tid för Kommissionen att granska innehållet än förut. Detta ledde till en situation där industrin inte kunde använda harmoniserad standard eftersom de inte fanns. För radioaspekter föreskriver RED att ett tredjepartsorgan bör anlitas i dessa fall. För små företag blev detta svårt, eftersom tillgången till dessa var begränsad. Fortfarande saknas ett antal standarder och därigenom orsakas ökade kostnader för industrin. En längre övergångstid hade underlättat för alla parter.

TEKNIKFÖRETAGEN ANSER

1. Övergångsreglerna ska vara proportionerliga och samordnade

Varje produkt omfattas av ett flertal lagar, med ett antal olika standarder. När de uppdateras bör industrin ges proportionerliga övergångstider för att på smidigt sätt anpassa sina produkter och dokumentation till nya krav för att på så sätt minimera extra kostnader för övergång till nya krav.

Snäva tidsramar riskerar att försvåra ett effektivt genomförande av de nya reglerna. Samordning av förändringar såsom förordningar, direktiv, beslut eller rekommendationer skulle förenkla genomförandet av lagkraven hos tillverkarna.

2. Administrativa rutiner ska minimeras och effektiviseras

För att minska företagens kostnader bör EU:s regelverk minimera den administrativa bördan och så långt som möjligt, baseras på tillverkarens egna deklARATIONER och undvika obligatorisk tredjepartsinvolvering. Samma administrativa rutiner bör tillämpas för samma riskkategorier så att företagen kan utföra dem på enhetligt sätt.

Lagstiftningen ska präglas av öppenhet och delaktighet och det är viktigt att undvika konflikter mellan skilda direktiv eller förordningar. Det är viktigt att beslutsfattare förstår industrins verklighet, där en och samma produkt kan omfattas av en mängd olika EU-direktiv och förordningar, vart och ett reglerande vissa egenskaper (såsom säkerhet och miljö). Industrin sätter produkter på marknaden, inte "egenskaper". Det räcker med att ett enda direktiv orsakar stora administrativa krav för att hela produkten ska fördröjas och försenas.

När det gäller informationskrav bör nuvarande grundprincip bevaras, det vill säga att teknisk information finns hos tillverkaren, och delges myndigheterna i samband med marknadskontroll. Känsliga data ska under inga omständigheter behöva ges annat än i samband med marknadskontroll.

3. Nationell överimplementering bör undvikas

Nationell överimplementering innebär ofta att medlemsländerna behåller gamla eller inför ytterligare krav utöver de gemensamma minimikraven i EU-regelverket. Detta innebär att ambitionen att skapa ett gemensamt regelverk inom EU i praktiken motarbetas av medlemsländerna genom att det etableras olika krav för en enskild produkt i de olika EU-länderna. Det blir merkostnader för företagen eftersom de behöver uppfylla kraven både teknisk och administrativt. Det blir också krångligare för handeln mellan länder inom EU.

Ett exempel på nationell överimplementering är Boverkets byggregler som ställer högre krav på materialinnehållet än miniminivån i de legala kraven, ett annat är Kemikalieskatten och ett tredje är WEEE direktivet.

Först till framtiden

BÄTTRE REGELVERK FÖR ÖKAD KONKURRENSKRAFT

Teknikföretagens medlemmar välkomnar ett regelverk som är kostnadseffektivt, funktionellt, lättförståeligt, tydligt och tillgängligt för alla. Ett regelverk som är enhetligt inom EU, och som öppnar vägar ut mot övriga världen. Ett regelverk som gör att vi tillsammans når uppsatta mål – lagstiftarnas, konsumenternas och våra egna – för hälsa, säkerhet och miljö. Vi vill vara en del av utvecklingen av detta regelverk, och vi gör vad vi kan för att hjälpa politiker, myndigheter och övriga beslutsfattare i deras viktiga arbete. För vi vill vara först till framtiden.

Teknikföretagen

I en globaliserad värld är kreativiteten Sveriges styrka

TEKNIKFÖRETAGEN är arbetsgivarorganisationen för de kreativa företag som står för en tredjedel av Sveriges export. Över hela landet bistår vi teknikföretag i arbetsrätt och branschfrågor, så att de kan fokusera på att utveckla varor och tjänster i världsklass.